

Редакція:

13.10.2015

20.07.2009

**Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків,
заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та
раціональне використання водних ресурсів**

Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України
від 20 липня 2009 року N 389

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
14 серпня 2009 р. за N 767/16783

Із змінами і доповненнями, внесеними
наказами Міністерства екології та природних ресурсів України
від 30 червня 2011 року N 220,
від 15 червня 2012 року N 320,
від 13 жовтня 2015 року N 367

Додатково див. оголошення
("Офіційний вісник України", N 75, 11 жовтня 2010 року),
ухвалу Окружного адміністративного суду міста Києва
від 26 жовтня 2010 року,
оголошення
("Офіційний вісник України", N 38, 28 травня 2012 р.),
ухвалу Окружного адміністративного суду міста Києва
від 31 травня 2012 року,
ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду
від 11 жовтня 2012 року,
ухвалу Вищого адміністративного суду України
від 16 травня 2013 року

Відповідно до Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища",
Водного кодексу України, підпункту 12 ¹ пункту 4 Положення про Міністерство охорони
навколишнього природного середовища України, затвердженого постановою Кабінету
Міністрів України від 02.11.2006 N 1524, **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Методику розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі
внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних
ресурсів, що додається.
2. Державній екологічній інспекції (Костров М. М.) забезпечити подання цього наказу на
державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому порядку.

3. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Мінекобезпеки від 18.05.95 N 37 "Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів", зареєстрований в Мін'юсті 01.06.95 за N 162/698.

4. Цей наказ набирає чинності через 10 днів після його державної реєстрації в Міністерстві юстиції України.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра - Головного державного інспектора України з охорони навколишнього природного середовища Тригубенка С. М.

Міністр

Г. Філіпчук

ПОГОДЖЕНО:

Перший заступник
Міністра фінансів України

І. І. Уманський

Заступник Міністра з питань
житлово-комунального
господарства України

І. В. Запатріна

В. о. Голови Державного комітету
України з питань регуляторної
політики та підприємництва

А. Гота

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом
Міністерства
охорони
навколишнього
природного
середовища
України
від 20 липня
2009 р. N 389

Зареєстровано
в Міністерстві
юстиції України
14 серпня 2009
р. за N 767/16783

МЕТОДИКА

**розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення
законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів**

(У тексті Методики слова "суб'єкти господарювання" в усіх відмінках та числах замінено словами "фізичні особи, фізичні особи - підприємці та юридичні особи" у відповідних відмінках та числах згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 13 жовтня 2015 року N 367)

I. Загальні положення

1.1. Ця Методика спрямована на реалізацію Директиви 2006/11/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15 лютого 2006 року про забруднення, спричинене деякими небезпечними речовинами, що скидаються до водного середовища Співтовариства, і розроблена відповідно до Водного кодексу України та Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища".

1.2. Ця Методика встановлює порядок визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів, у разі:

забруднення водних об'єктів, у тому числі пов'язаного із самовільними та аварійними скидами у водний об'єкт забруднюючих речовин та фізико-хімічних показників (далі - забруднюючі речовини) із зворотними водами або забруднюючих речовин у чистому вигляді, у складі сировини, продукції чи відходів, крім випадків забруднення територіальних і внутрішніх морських вод та виключної морської економічної зони України із суден, кораблів та інших плавучих засобів;

забруднення поверхневих та підземних вод під впливом полігонів (сміттєзвалищ) твердих побутових та промислових відходів;

самовільного використання водних ресурсів за відсутності дозвільних документів (дозволу на спеціальне водокористування та/або спеціального дозволу на користування надрами (підземні води)), у разі перевищення встановлених у дозволі на спеціальне водокористування лімітів;

(абзац четвертий пункту 1.2 у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

забору, використання води та скиду забруднюючих речовин із зворотними водами з порушенням умов водокористування, встановлених у дозволі на спеціальне водокористування.

(пункт 1.2 у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

1.3. Ця Методика встановлює єдині вимоги до визначення збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів фізичними особами, фізичними особами - підприємцями та юридичними особами.

(пункт 1.3 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

1.4. Ця Методика застосовується державними інспекторами України з охорони навколишнього природного середовища та державними інспекторами з охорони навколишнього природного середовища відповідних територій (далі - державні інспектори) при розрахунку розмірів збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне

використання водних ресурсів, які виявлені за результатами державного контролю за додержанням вимог фізичними особами, фізичними особами - підприємцями та юридичними особами природоохоронного законодавства.

Державні інспектори з дати встановлення факту порушення вимог законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів проводять збір і аналіз необхідних матеріалів і на підставі цієї Методики розраховують розмір відшкодування збитків.

1.5. Ця Методика не застосовується у випадках оцінки шкоди, заподіяної:

здоров'ю і майну громадян, майну юридичних осіб, а також водним біоресурсам у результаті погіршення екологічного стану водних об'єктів;

водним об'єктам у результаті стихійного лиха;

затопленням і підтопленням сільськогосподарських угідь, будинків, споруд і комунікацій при руйнуванні гідротехнічних споруд на водних об'єктах.

1.6. Ця Методика не поширюється на розрахунки збитків, заподіяних державі внаслідок:

порушення режиму господарської діяльності у водоохоронних зонах та на землях водного фонду;

порушення правил експлуатації та режимів роботи водогосподарських споруд та пристроїв, а також пошкодження цих споруд;

самовільного проведення гідротехнічних робіт (будівництво ставків, дамб, каналів, свердловин);

абзац п'ятий пункту 1.6 виключено

(згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

руйнування природного стану русел річок, струмків і водотоків.

(абзац шостий пункту 1.6 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

1.7. У цій Методиці терміни вживаються в такому значенні:

аварійний скид - скид забруднюючих речовин із зворотними водами, який стався внаслідок промислової чи транспортної аварії;

використання води - процес вилучення води для використання у виробництві з метою отримання продукції та для господарсько-питних потреб населення, а також без її вилучення для потреб гідроенергетики, рибництва, водного, повітряного транспорту та інших потреб;

вода дренажна - вода, яка профільтрувалася з певної території та відводиться за допомогою дренажної системи з метою пониження рівня ґрунтових вод;

вода зворотна - вода, що повертається за допомогою технічних споруд і засобів з господарської ланки кругообігу води в його природні ланки у вигляді стічної, шахтної, кар'єрної чи дренажної води;

вода стічна - вода, що утворилася в процесі господарсько-побутової і виробничої діяльності (крім шахтної, кар'єрної і дренажної води), а також відведена із забудованої території, на якій вона утворилася внаслідок випадання атмосферних опадів;

води підземні - води, що знаходяться нижче рівня земної поверхні в товщах гірських порід верхньої частини земної кори в усіх фізичних станах;

води поверхневі - води різних водних об'єктів, що знаходяться на земній поверхні;

водний об'єкт - природний або створений штучно елемент довкілля, в якому зосереджуються води (море, річка, озеро, водосховище, ставок, канал, водоносний горизонт);

водокористування - використання вод (водних об'єктів) для задоволення потреб населення, промисловості, сільського господарства, транспорту та інших галузей господарства, включаючи право на забір води, скидання стічних вод та інші види використання вод (водних об'єктів);

водосховище - штучна водойма місткістю більше 1 млн м³, збудована для створення запасу води та регулювання її стоку;

граничнодопустима концентрація (ГДК) речовин у воді - встановлений рівень концентрації речовини у воді, вище якого вода вважається не придатною для конкретних цілей водокористування;

граничнодопустимий скид (ГДС) - маса речовини у зворотній воді, що є максимально допустимою для відведення за встановленим режимом для цього пункту водного об'єкта за одиницю часу;

забруднююча речовина (ЗР) - речовина, яка привноситься у водний об'єкт в результаті господарської діяльності людини та спричиняє погіршення якості води;

контрольні створи - місця контролю якості води водного об'єкта, в яких мають дотримуватись встановлені норми якості води виходячи з цільового використання водного об'єкта;

концентрація фоновая - концентрація речовини у воді водного об'єкта, що сформувалася під впливом усіх джерел домішок, за винятком впливу джерела, щодо якого визначається фоновая концентрація;

наднормативний скид забруднюючих речовин у водний об'єкт - частина маси фактично скинутої речовини у зворотних водах, що перевищує масу речовини, максимально допустиму для відведення за розрахунковий період;

самовільне водокористування - використання водних ресурсів за відсутності дозвільних документів (дозволу на спеціальне водокористування та/або спеціального дозволу на користування надрами (підземні води)), у разі перевищення встановлених у дозволі на спеціальне водокористування лімітів;

(абзац вісімнадцятий пункту 1.7 у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

скид зворотних вод у водний об'єкт - обсяг зворотних вод, відведених у водний об'єкт;

спеціальне водокористування - забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв, використання води для скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, включаючи забір води та скидання забруднюючих речовин із зворотними водами із застосуванням каналів;

ставок - штучно створена водойма місткістю не більше 1 млн м³;

фізико-хімічні показники - фізичні чи хімічні показники, що нормуються за загальносанітарною чи органолептичною ознакою шкідливості.

II. Забруднення водних об'єктів наднормативними скидами забруднюючих речовин у водний об'єкт зі зворотними водами

2.1. Наднормативними скидами забруднюючих речовин у водний об'єкт з перевищенням ГДС вважаються:

скиди зі зворотними водами забруднюючих речовин з перевищенням встановлених нормативів ГДС, що підлягають нормуванню згідно із законодавством, або таких, що не підлягають нормуванню згідно із законодавством;

скиди забруднюючих речовин внаслідок порушення регламенту санкціонованого скиду зворотних вод з перевищенням за окремими показниками нормативів ГДС регламенту;

скиди забруднюючих речовин внаслідок аварійного скиду зворотних вод;

самовільний скид зворотних вод без дозволу на спеціальне водокористування.

2.2. Факт наднормативного скиду забруднюючих речовин у водний об'єкт зі зворотними водами встановлюється державними інспекторами за результатами інструментально-лабораторних методів контролю, документальної перевірки фізичних осіб, фізичних осіб - підприємців та юридичних осіб та розрахунковим методом.

2.3. При визначенні наднормативних скидів забруднюючих речовин у водний об'єкт зі зворотними водами використовуються результати інструментально-лабораторних вимірювань лабораторій, які атестовані на право проведення відповідних інструментально-лабораторних вимірювань, або розрахункові методи.

2.3.1. Вимірювання, відбір та аналіз проб вод здійснюються відповідно до нормативних документів.

2.3.2. Розряд останньої цифри результату вимірювань та останньої значущої цифри похибки вимірювань повинні відповідати один одному.

2.3.3. При порівнянні результатів вимірювань концентрацій забруднюючих речовин із відповідними установленими нормативами ГДС значення похибок вимірювання не враховуються.

2.4. З моменту встановлення факту скиду зворотних вод з перевищенням встановлених нормативів ГДС до повного його припинення проби води відбираються не менше трьох разів.

2.5. Якщо розрахунковий період не перевищує п'яти діб, допускається одноразовий відбір проб води.

(пункт 2.5 у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

III. Забруднення водних об'єктів забруднюючими речовинами у чистому вигляді у складі продукції, сировини та відходами

(назва розділу III із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

3.1. Факт забруднення водного об'єкта встановлюється державними інспекторами за результатами перевірки фізичних осіб, фізичних осіб - підприємців та юридичних осіб інструментально-лабораторними методами контролю або на основі візуальних спостережень.

3.2. При визначенні забруднення водного об'єкта забруднюючими речовинами у чистому вигляді у складі продукції, сировини та відходами можуть застосовуватися:

(абзац перший пункту 3.2 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

результати інструментально-лабораторних вимірювань лабораторій, які атестовані на право проведення відповідних інструментально-лабораторних вимірювань;

розрахункові методи, методи експертних оцінок та аерофотозйомки.

IV. Забруднення підземних вод

4.1. Факт забруднення підземних вод встановлюється державними інспекторами за результатами перевірки фізичних осіб, фізичних осіб - підприємців та юридичних осіб інструментально-лабораторними методами контролю, на основі візуальних спостережень чи встановлених розслідуваннями або оцінених у результаті еколого-гідрологічних вишукувань.

4.2. Припущення про можливість забруднення підземних вод можуть бути зроблені:

при виявленні забруднення поверхні землі на ділянках господарської діяльності;

при виявленні втрат нафтопродуктів та інших забруднюючих речовин з ємностей для зберігання, із продуктопроводів та інших об'єктів;

шляхом аналізу документації, що стосується поводження із забруднюючими речовинами (сировиною, продукцією, відходами), та на основі показань свідків.

4.3. При визначенні забруднення підземних вод можуть застосовуватися результати інструментально-лабораторних вимірювань лабораторій, які атестовані на право проведення відповідних інструментально-лабораторних вимірювань, дані державного та відомчого моніторингу за станом підземних вод або розрахункові методи.

V. Розрахунок маси наднормативного скиду забруднюючих речовин у водний об'єкт зі зворотними водами

(заголовок розділу V у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

5.1. Розрахунок маси наднормативного скиду забруднюючої речовини у водний об'єкт зі зворотними водами внаслідок перевищення встановленого нормативу ГДС здійснюється за формулою

$$M_i = (C_{if} - C_{id}) \times Q_{if} \times t \times 10^{-6}, \quad (1)$$

де M_i - маса наднормативного скиду i -ї забруднюючої речовини у водний об'єкт зі зворотними водами, т;

C_{if} - середня фактична концентрація i -ї забруднюючої речовини у зворотних водах, г/м³;

C_{id} - дозволена для скиду концентрація i -ї забруднюючої речовини, визначена при затвердженні ГДС, г/м³;

(абзац п'ятий пункту 5.1 у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

$Q_{іф}$ - фактичні витрати зворотних вод, м³/год;

t - тривалість скидання зворотних вод з порушенням нормативів ГДС, год;

10^{-6} - коефіцієнт перерахування маси забруднюючих речовин.

5.2. У разі відсутності у фізичної особи, фізичної особи - підприємця та юридичної особи первинної документації (журнали обліку за формами ПОД-11, ПОД-13) та протоколів виконання вимірювань складу та властивостей стічних вод розрахунок маси наднормативного скиду забруднюючих речовин виконується на підставі даних державної статистичної звітності 2-ТП (водгосп), та лімітів скиду забруднюючих речовин, встановлених у дозволі на спеціальне водокористування, за формулою

(абзац перший пункту 5.2 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

$$M_{і} = M_{іф} - M_{іл}, \quad (2)$$

де $M_{і}$ - маса наднормативного скиду i -ї забруднюючої речовини у водний об'єкт зі зворотними водами, т;

$M_{іф}$ - фактичний скид i -ї забруднюючої речовини у водний об'єкт за розрахунковий період (відповідно за квартал або за рік) за даними державної звітності, т;

$M_{іл}$ - ліміт скиду i -ї забруднюючої речовини, встановлений у дозволі на спеціальне водокористування (відповідно на квартал або на рік), т.

5.3. Розрахунок маси наднормативного скиду забруднюючих речовин, що підлягають нормуванню згідно із законодавством, внаслідок аварійного скиду зворотних вод за наявності у фізичної особи, фізичної особи - підприємця та юридичної особи дозволу на спеціальне водокористування здійснюється за формулою

$$M_{і} = (C_{іф} - C_{ік}) \times Q_{іф} \times t \times 10^{-6}, \quad (3)$$

де $M_{і}$ - маса наднормативного скиду i -ї забруднюючої речовини у водний об'єкт зі зворотними водами, т;

$C_{іф}$ - середня фактична концентрація i -ї забруднюючої речовини у зворотних водах, г/м³;

$C_{ік}$ - граничнодопустима концентрація i -ї забруднюючої речовини у воді відповідної категорії водного об'єкта, г/м³;

$Q_{іф}$ - фактичні витрати зворотних вод, м³/год;

t - тривалість скидання зворотних вод з порушенням нормативів ГДС, год;

10^{-6} - коефіцієнт перерахування маси забруднюючих речовин.

5.4. Розрахунок маси наднормативного скиду забруднюючих речовин, що не підлягають нормуванню згідно із законодавством, внаслідок аварійного скиду зворотних вод за наявності дозволу на спеціальне водокористування або внаслідок аварійного чи самовільного скиду

зворотних вод без наявності дозволу на спеціальне водокористування здійснюється за формулою

$$M_i = C_{i\phi} \times Q_{i\phi} \times t \times 10^{-6}, \quad (4)$$

де M_i - маса наднормативного скиду i -ї забруднюючої речовини у водний об'єкт зі зворотними водами, т;

$C_{i\phi}$ - середня фактична концентрація i -ї забруднюючої речовини у зворотних водах, г/м³;

$Q_{i\phi}$ - фактичні витрати зворотних вод, м³/год;

t - тривалість скиду зворотних вод з порушенням нормативів ГДС, год;

10^{-6} - коефіцієнт перерахування маси забруднюючих речовин.

5.5. Розрахунок маси наднормативного скиду забруднюючих речовин, що підлягають нормуванню згідно із законодавством, внаслідок самовільного скиду зворотних вод без наявності дозволу на спеціальне водокористування здійснюється за формулою (4).

5.6. У разі відсутності у фізичної особи, фізичної особи - підприємця та юридичної особи дозволу на спеціальне водокористування маса наднормативного скиду забруднюючих речовин може визначатися на підставі даних державної звітності.

5.7. Фактичні витрати зворотних вод визначаються на основі даних: первинної документації, статистичної звітності, ліміту забору та використання води, індивідуальних норм водоспоживання та водовідведення або довідки фізичної особи - підприємця або юридичної особи за підписом керівництва, завіреної печаткою (за наявності).

(пункт 5.7 у редакції наказів Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220, від 13.10.2015 р. N 367)

5.8. Середня фактична концентрація забруднюючої речовини у зворотних водах за період порушення водоохоронного законодавства визначається за формулою

$$C_{i\phi} = (C_{in1} + C_{in2} + C_{in3})/n, \quad (5)$$

де C_i - концентрація i -ї забруднюючої речовини у n -й відібраній пробі;

n - кількість відібраних проб.

5.9. У разі скиду у водні об'єкти неочищених побутових стічних вод з накопичувальних ємностей за відсутності даних про об'єм та склад скинутих зворотних вод об'єм скинутих зворотних вод дорівнює об'єму накопичувальної ємності.

Забруднення зворотними водами характеризується такими показниками:

біохімічне споживання кисню (БСК₅) = 350 мгО₂/дм³;

хімічне споживання кисню (ХСК) = 600 мгО₂/дм³;

вміст завислих речовин - 350 мг/дм³.

VI. Розрахунок маси нафти та нафтопродуктів, скинутих у водний об'єкт внаслідок витоку або виливу

6.1. Розрахунок маси нафти та нафтопродуктів (далі - нафта) за фактичними даними обсягу розлитої нафти може бути визначений за балансом між початковою кількістю нафти, що знаходилася у ємності, і кількістю нафти, що у ній залишилася після виливу. Кількість нафти у ємності визначається за даними документів про заповнення ємності або будь-яких інших даних. Розрахунок здійснюється за формулою

$$M_H = M_{\text{поч}} - M_{\text{зал}}, \quad (6)$$

де M_H - маса нафти, що надійшла у водний об'єкт, т;

$M_{\text{поч}}$ - початкова маса нафти, що перебувала в ємності, т;

$M_{\text{зал}}$ - маса нафти, що залишилася в ємності після виливу, т.

6.2. У випадку розливу нафти під час вантажно-розвантажувальних робіт, коли кількість нафти, що перекачується, фіксується приладами, маса скинутої нафти встановлюється за показаннями вимірювальних приладів про кількість перекачаної нафти і фактичну наявність нафти у відповідних ємностях або розраховується виходячи з продуктивності перекачувального механізму і часу виливу.

6.3. Розрахунок маси нафти за результатами інструментально-лабораторних вимірювань. Оцінюється маса нафти на одиниці площі поверхні води та концентрація розчиненої і емульгованої нафти у забрудненому водному шарі.

Маса нафти, що надійшла у водний об'єкт (M_H), розраховується за формулою

$$M_H = M_{\text{п}} + M_{\text{р}}, \quad (7)$$

де $M_{\text{п}}$ - маса нафтової плівки, т;

$M_{\text{р}}$ - маса розчиненої та емульгованої нафти, т.

Маса нафтової плівки ($M_{\text{п}}$) визначається за формулою

$$M_{\text{п}} = M_{\text{пм}} \times S \times 10^{-6}, \quad (8)$$

де $M_{\text{пм}}$ - питома маса нафти на 1 м^2 поверхні води, г/м^2 , яка визначається згідно з додатком 1;

S - площа поверхні води, забрудненої нафтою, м^2 .

Маса нафти, що перейшла у водний об'єм у розчиненому і емульгованому стані ($M_{\text{р}}$), визначається за формулою

$$M_{\text{р}} = h \times S \times (C_H - C_{\text{ф}}) \times 10^{-6}, \quad (9)$$

де h - товщина шару води, забрудненого нафтою, м.

При глибинах, менших ніж 10 м, h приймається рівною середній глибині водойми в районі знаходження нафтової плями. Якщо глибина водойми в районі знаходження нафтової плями більша 10 м, то h приймається рівною 10 м;

S - площа забруднення водного об'єкта нафтою, м^2 , яка визначається методом експертних оцінок, інструментальним методом або методом аерофотозйомки;

C_H - середня концентрація розчиненої і емульгованої нафти у забрудненому об'ємі води під нафтовою плямою, г/м^3 , яка визначається за формулою

$$C_H = (C_1 + C_2 + C_3)/3, \quad (10)$$

де C_1, C_2, C_3 - концентрація розчиненої і емульгованої у воді нафти на глибинах 1 м, $h/2$ і h м, г/м^3 ;

C_F - фонові концентрації розчиненої і емульгованої нафти у воді цього водного об'єкта, г/м^3 .

Дані про фонову концентрацію можуть бути отримані в організаціях, що проводять екологічний моніторинг стану водних об'єктів, або визначаються контролюючими органами безпосередньо в момент фіксації забруднення за результатами інструментально-лабораторних вимірювань проб води, відібраних поза зоною забруднення. Ці роботи виконуються лабораторіями, які атестовані на право проведення зазначених інструментально-лабораторних вимірювань. Фінансування робіт здійснюється за рахунок забруднювача.

У разі якщо фонові концентрації не встановлені, значення C_F приймається рівним ГДК нафти з урахуванням категорії забрудненого водного об'єкта згідно з додатком 2.

6.4. Розрахунок маси нафти на основі експертних оцінок

В основі цього методу лежить візуальна оцінка товщини нафтової плівки за її зовнішніми ознаками. Метод може застосовуватися за умови, що товщина нафтової плівки не перевищує 1 мм.

Загальна маса нафти, скинутої у водний об'єкт (M_H), визначається за формулою

$$M_H = M_{\Pi} / (1 - \Phi), \quad (11)$$

де M_{Π} - визначається за формулою (8);

Φ - частка нафти, що розчинена і емульгована у воді.

Для водойм $\Phi = 0,15$; для водостоків $\Phi = 0,11$.

Якщо маса нафти, розлитої на поверхні води, визначається кількома способами, що дають різні результати, у розрахунок береться більша величина.

VII. Розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок наднормативного скиду забруднюючих речовин у водний об'єкт зі зворотними водами

(заголовок розділу VII у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

7.1. Розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних водним об'єктам (крім морських вод) внаслідок скидів забруднюючих речовин зі зворотними водами з перевищенням встановленого нормативу ГДС, грн, здійснюється за формулою

$$З = K_{\text{кат}} \times K_{\text{р}} \times k_3 \times [(M_{i1} \times \varphi_{i1}) + (M_{i2} \times \varphi_{i2}) + \dots (M_{im} \times \varphi_{im})], \quad (12);$$

де $K_{\text{кат}}$ - коефіцієнт, що враховує категорію водного об'єкта, який визначається згідно з додатком 2;

$K_{\text{р}}$ - регіональний коефіцієнт дефіцитності водних ресурсів поверхневих вод, який визначається згідно з додатком 3;

$k_3 = 1,5$ - коефіцієнт ураженості водної екосистеми;

m - кількість забруднюючих речовин у зворотних водах;

M_i - маса наднормативного скиду i -ї забруднюючої речовини у водний об'єкт зі зворотними водами, т;

φ_i - питомий економічний збиток від забруднення водних ресурсів, віднесений до 1 тонни умовної забруднюючої речовини, грн/т, який визначається за формулою

$$\varphi_i = \varphi \times A_i, \quad (13)$$

де φ - проіндексований питомий економічний збиток від забруднення водних ресурсів у поточному році, грн/т, який визначається за формулою

$$\varphi = \varphi_{\text{п}} \times I/100, \quad (14)$$

де $\varphi_{\text{п}}$ - проіндексований питомий економічний збиток від забруднення водних ресурсів у попередньому році, грн/т;

I - індекс інфляції (індекс споживчих цін), середньорічний по Україні за попередній рік, %;

A_i - безрозмірний показник відносної небезпечності i -ї забруднюючої речовини, який визначається із співвідношення за формулою

$$A_i = 1/\text{ГДК}_i, \quad (15)$$

де ГДК_i - безрозмірна величина, чисельно рівна ГДК_i забруднюючої речовини у воді водного об'єкта відповідної категорії.

Для речовин, за якими відсутня величина граничнодопустимої концентрації, показник відносної небезпечності A_i приймається рівним 500, а при ГДК "відсутність" - 10000.

Проіндексований питомий економічний збиток від забруднення водних ресурсів (φ) у 2011 році становить 766,96 грн/т.

З 2012 року щорічно здійснюється індексація питомого економічного збитку від забруднення водних ресурсів, віднесеного до 1 тонни умовної забруднюючої речовини, грн/т.

7.2. Розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних водним об'єктам (морські води) внаслідок скидів забруднюючих речовин зі зворотними водами з перевищенням встановленого нормативу ГДС, грн, здійснюється за формулою

$$З = K_{\text{ц}} \times K_{\text{я}} \times K_{\text{б}} \times K_{\text{д}} \times k_3 [(M_{i1} \times \varnothing_{i1}) + (M_{i2} \times \varnothing_{i2}) + \dots (M_{im} \times \varnothing_{im})] \quad (16)$$

(абзац другий пункту 7.2 у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

де $K_{\text{ц}}$ - коефіцієнт, що враховує цінність морської акваторії, який визначається згідно з додатком 4;

$K_{\text{я}}$ - коефіцієнт, що враховує якісну різноманітність морських вод, який визначається згідно з додатком 5;

$K_{\text{б}}$ - коефіцієнт, що враховує фактор батиметричних умов району забруднення, який визначається згідно з додатком 6;

$K_{\text{д}}$ - коефіцієнт, що враховує вплив гідродинамічного фактора, який визначається згідно з додатком 7;

$k_3 = 3$ - коефіцієнт ураженості морського середовища;

M_i - маса наднормативного скиду i -ї забруднюючої речовини у водний об'єкт зі зворотними водами, т;

m - кількість забруднюючих речовин у зворотних водах;

$\varnothing_i$ - визначається за формулою (13).

7.3. Розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних водним об'єктам (крім морських вод) внаслідок аварійного або самовільного скиду забруднюючих речовин зі зворотними водами, грн, здійснюється за формулою

$$З = K_{\text{с}} \times K_{\text{кат}} \times K_{\text{р}} \times k_3 \times [(M_{i1} \times \varnothing_{i1}) + (M_{i2} \times \varnothing_{i2}) + \dots (M_{im} \times \varnothing_{im})] \quad (17)$$

(абзац другий пункту 7.3 у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

де $K_{\text{с}} = 1,5$ - коефіцієнт, що враховує збільшення шкоди водній екосистемі при самовільному чи аварійному скиді;

$K_{\text{кат}}$ - коефіцієнт, що враховує категорію водного об'єкта, який визначається згідно з додатком 2;

$K_{\text{р}}$ - регіональний коефіцієнт дефіцитності водних ресурсів поверхневих вод, який визначається згідно з додатком 3;

$k_3 = 1,5$ - коефіцієнт ураженості водної екосистеми;

m - кількість забруднюючих речовин у зворотних водах;

M_i - маса наднормативного скиду i -ї забруднюючої речовини у водний об'єкт зі зворотними водами, т;

Φ_i - визначається за формулою (13).

7.4. Розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних водним об'єктам (морські води) внаслідок аварійних або самовільних скидів забруднюючих речовин зі зворотними водами, грн, здійснюється за формулою

$$Z = K_c \times K_{\text{ц}} \times K_{\text{я}} \times K_{\text{б}} \times K_{\text{д}} \times k_z [(M_{i1} \times \Phi_{i1}) + (M_{i2} \times \Phi_{i2}) + \dots (M_{im} \times \Phi_{im})] \quad (18)$$

(абзац другий пункту 7.4 у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

де $K_c = 3$ - коефіцієнт, що враховує збільшення шкоди водній екосистемі при самовільному чи аварійному скиді;

$K_{\text{ц}}$ - коефіцієнт, що враховує цінність морської акваторії, який визначається згідно з додатком 4;

$K_{\text{я}}$ - коефіцієнт, що враховує якісну різноманітність морських вод, який визначається згідно з додатком 5;

$K_{\text{б}}$ - коефіцієнт, що враховує фактор батиметричних умов району забруднення, який визначається згідно з додатком 6;

$K_{\text{д}}$ - коефіцієнт, що враховує вплив гідродинамічного фактора, який визначається згідно з додатком 7;

$k_z = 3$ - коефіцієнт ураженості морського середовища;

M_i - маса наднормативного скиду i -ї забруднюючої речовини у водний об'єкт зі зворотними водами, т;

m - кількість забруднюючих речовин у зворотних водах;

Φ_i - визначається за формулою (13).

VIII. Розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних водним об'єктам внаслідок забруднення речовинами у чистому вигляді у складі продукції чи сировини, плаваючими відходами або сміттям

(назва розділу VIII із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

8.1. Розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних водним об'єктам (крім морських вод) внаслідок забруднення речовинами у чистому вигляді у складі продукції чи сировини, грн, здійснюється за формулою

(абзац перший пункту 8.1 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

$$Z = K_c \times K_{\text{кат}} \times K_{\text{р}} \times k_z \times [(M_{i1} \times \Phi_{i1}) + (M_{i2} \times \Phi_{i2}) + \dots (M_{im} \times \Phi_{im})] \quad (19)$$

(абзац другий пункту 8.1 у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

де $K_C = 1,5$ - коефіцієнт, що враховує збільшення шкоди водній екосистемі при самовільному чи аварійному скиді;

$K_{кат}$ - коефіцієнт, що враховує категорію водного об'єкта, який визначається згідно з додатком 2;

K_P - регіональний коефіцієнт дефіцитності водних ресурсів поверхневих вод, який визначається згідно з додатком 3;

$K_3 = 1,5$ - коефіцієнт ураженості водної екосистеми;

M_i - маса скинутої i -ї забруднюючої речовини у водний об'єкт у складі продукції чи сировини, т;

m - кількість забруднюючих речовин у складі продукції чи сировини;

Φ_i - визначається за формулою (13).

8.2. Розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних водним об'єктам (морські води) внаслідок забруднення речовинами у чистому вигляді у складі продукції чи сировини, грн, здійснюється за формулою

(абзац перший пункту 8.2 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

$$Z = K_C \times K_{Ц} \times K_{Я} \times K_{Б} \times K_{Д} \times K_3 [(M_{i1} \times \Phi_{i1}) + (M_{i2} \times \Phi_{i2}) + \dots (M_{im} \times \Phi_{im})] \quad (20)$$

(абзац другий пункту 8.2 у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

де $K_C = 3$ - коефіцієнт, що враховує збільшення шкоди водній екосистемі при самовільному чи аварійному скиді;

$K_{Ц}$ - коефіцієнт, що враховує цінність морської акваторії, який визначається згідно з додатком 4;

$K_{Я}$ - коефіцієнт, що враховує якісну різноманітність морських вод, який визначається згідно з додатком 5;

$K_{Б}$ - коефіцієнт, що враховує фактор батиметричних умов району забруднення, який визначається згідно з додатком 6;

$K_{Д}$ - коефіцієнт, що враховує вплив гідродинамічного фактора, який визначається згідно з додатком 7;

$K_3 = 3$ - коефіцієнт ураженості морського середовища;

M_i - маса скинутої i -ї забруднюючої речовини у водний об'єкт у складі продукції чи сировини, т;

m - кількість забруднюючих речовин у складі продукції чи сировини;

Φ_i - визначається за формулою (13).

8.3. Розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних водним об'єктам внаслідок забруднення плаваючими відходами або сміттям, грн, здійснюється за формулою

$$З = K_x \times k_z \times M_{cm} \times \Phi_i \times 10^{-3}, \quad (21)$$

(абзац другий пункту 8.3 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

де K_x - коефіцієнт, що характеризує ступінь забрудненості поверхні води відходами або сміттям, який визначається згідно з додатком 8;

$k_z = 1,5$ - коефіцієнт ураженості водної екосистеми;

$k_z = 3$ - коефіцієнт ураженості морського середовища;

M_{cm} - маса відходів або сміття, кг, яка визначається методом експертної оцінки з використанням даних додатка 8 або розраховується за формулою

$$M_{cm} = S \times 1/3 \times G_i, \quad (22)$$

де S - площа водної поверхні, забрудненої відходами, m^2 ;

G_i - маса відходів або сміття, $кг/м^2$.

Визначення маси відходів або сміття здійснюється на ділянках площею $1 м^2$, розташованих на однаковій відстані від місця максимального зосередження відходів або сміття, яке приймається за центр забрудненої ділянки;

Φ - визначається за формулою $\Phi = \Phi_i \times \Phi_{\text{додаток 8}}$.

(абзац одинадцятий пункту 8.3 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

8.4. У разі якщо відходи забруднені нафтопродуктами, розраховуються також збитки від нафтового забруднення з використанням формул (19) і (20); при цьому приймається, що маса нафти становить 1,0 % від маси відходів або сміття.

IX. Розрахунок розміру відшкодування збитків, обумовлених самовільним використанням водних ресурсів за відсутності дозвільних документів (дозволу на спеціальне водокористування та/або спеціального дозволу на користування надрами (підземні води)), у разі перевищення встановлених у дозволі на спеціальне водокористування лімітів

(заголовок розділу IX у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

9.1. Розрахунок розміру відшкодування збитків, обумовлених самовільним використанням водних ресурсів за відсутності дозвільних документів (дозволу на спеціальне водокористування та/або спеціального дозволу на користування надрами (підземні води)), у

разі перевищення встановлених у дозволі на спеціальне водокористування лімітів, здійснюється за формулою

$$З_{\text{сам}} = 5 \times W \times \text{Тар} \text{ (грн.)}, \quad (23)$$

де W - об'єм води, що використана самовільно без дозвільних документів (дозволу на спеціальне водокористування та/або спеціального дозволу на користування надрами (підземні води)), у разі перевищення встановлених у дозволі на спеціальне водокористування лімітів, куб. м;

Тар - розмір, аналогічний ставці рентної плати за спеціальне використання води, встановленої статтею 255 Податкового кодексу України, на дату виявлення порушення (для поверхневих, підземних, шахтних, кар'єрних та дренажних вод - грн/100 куб. м, води для потреб гідроенергетики та рибництва - грн/10000 куб. м, води, яка входить до складу напоїв, - грн/куб. м). Для води з лиманів Тар аналогічний ставці рентної плати за спеціальне використання поверхневих вод для показника "Інші водні об'єкти", встановленої статтею 255 Податкового кодексу України, на дату виявлення порушення.

(пункт 9.1 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 15.06.2012 р. N 320, у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

9.2. Фактичний об'єм води, що використана самовільно без дозвільних документів (дозволу на спеціальне водокористування та/або спеціального дозволу на користування надрами (підземні води)), у разі перевищення встановлених у дозволі на спеціальне водокористування лімітів визначається на основі даних: первинної документації, статистичної звітності, ліміту забору та використання води, індивідуальних норм водоспоживання та водовідведення або довідки фізичної особи - підприємця або юридичної особи за підписом керівництва, завіреної печаткою (за наявності).

(пункт 9.2 у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

(розділ IX у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

Х. Розрахунок розміру відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок забруднення підземних вод забруднюючими речовинами

10.1. Розрахунок розміру відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок забруднення підземних вод забруднюючими речовинами, грн, здійснюється за формулою

$$З_{\text{П}} = K_{\text{кат}} \times K_{\text{рп}} \times L \times M_{\text{Пі}} \times \text{Øі}, \quad (24)$$

де $K_{\text{кат}}$ - коефіцієнт, що враховує категорію водного об'єкта, який визначається згідно з додатком 2;

$K_{\text{рп}}$ - регіональний коефіцієнт дефіцитності підземних вод, який визначається згідно з додатком 10;

L - коефіцієнт, який враховує природну захищеність підземних вод;

для ґрунтових - 1,0;

для міжпластових безнапірних - 1,3;

для міжпластових напірних (артезіанських) - 1,6.

M_{Pi} - маса i -ї забруднюючої речовини, що потрапила в підземні води, т, розраховується з використанням даних еколого-гідрологічних вишукувань за формулою

$$M_{Pi} = V \times (C_i - C_{\Phi i}) \times 10^{-6}, \quad (25)$$

де V - об'єм води в забрудненій частині водоносного горизонту, m^3 , який визначається за формулою

$$V = F \times m \times n_a, \quad (26)$$

де F - площа забруднення, m^2 ;

m - середня потужність забрудненої частини водоносного горизонту, м;

n_a - активна пористість водонасичених порід, яка визначається згідно з додатком 9;

C_i - середня концентрація i -ї забруднюючої речовини у воді підземного водного об'єкта, $г/м^3$;

$C_{\Phi i}$ - фонові концентрації i -ї забруднюючої речовини у воді підземного водного об'єкта, $г/м^3$.

10.2. У разі відсутності даних про фонові концентрації для підземних водних об'єктів замість $C_{\Phi i}$ використовуються відповідні ГДК i для вод господарсько-питного водопостачання;

Φ_i - визначається за формулою (13).

10.3. У разі скидання забруднюючих речовин у складі продукції, сировини, відходів чи сміття або забруднюючих речовин із зворотними водами безпосередньо в підземний водний об'єкт маса скинутих забруднюючих речовин визначається на основі документів (якщо скид зафіксований) чи за результатами розслідування.

XI. Розрахунок розміру відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок забруднення поверхневих і підземних вод фільтратом сміттєзвалищ та полігонів твердих побутових та промислових відходів

(заголовок розділу XI із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

11.1. Розрахунок розміру відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок забруднення підземних вод фільтратом сміттєзвалищ та полігонів твердих побутових та промислових відходів, грн, здійснюється за формулою

(абзац перший пункту 11.1 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

$$З = K_{кат} \times K_{рп} \times L \times [(M_{\Phi i1} \times \Phi_{i1}) + (M_{\Phi i2} \times \Phi_{i2}) + \dots (M_{\Phi im} \times \Phi_{im})] \quad (27)$$

(абзац другий пункту 11.1 у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

де $K_{кат}$, $K_{рп}$, L - показники, аналогічні використаним у формулі (24);

$M_{фi}$ - маса i -ї забруднюючої речовини, що потрапила у підземний водний об'єкт з фільтратом, т, яка розраховується за формулою

$$M_{фi} = W_{ф} \times C_i \times 10^{-6}, \quad (28)$$

де $W_{ф}$ - об'єм фільтрату за розрахунковий період, m^3 , який визначається за формулою

$$W_{ф} = 10^{-3} \times H_{оп} \times S_{п} + (W_{w} - W_{фв}), \quad (29)$$

де $H_{оп}$ - сума опадів на території розташування сміттєзвалища або полігона твердих побутових та промислових відходів за розрахунковий період, мм, за даними гідрометцентру;

(абзац восьмий пункту 11.1 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

$S_{п}$ - площа діючого полігона твердих побутових та промислових відходів, m^2 ;

(абзац дев'ятий пункту 11.1 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

W_{w} - об'єм води, витраченої на зволоження відходів, m^3 ;

$W_{фв}$ - кількість фільтрату, видаленого з полігона твердих побутових та промислових відходів (вивезеного, знешкодженого, утилізованого) за розрахунковий період, m^3 ;

(абзац одинадцятий пункту 11.1 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

C_i - середня концентрація i -ї забруднюючої речовини у фільтраті, $г/м^3$;

m - кількість забруднюючих речовин, що потрапили у підземний водний об'єкт з фільтратом;

$\varnothing_i$ - визначається за формулою (13).

Починаючи з моменту встановлення факту впливу сміттєзвалища або полігона твердих побутових та промислових відходів на підземні води і до моменту припинення цього впливу, визначаються збитки за кожний розрахунковий період. Розрахунковий період рекомендується приймати за квартал (3 місяці).

(абзац п'ятнадцятий пункту 11.1 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

Якщо зафіксовано забруднення поверхневих чи підземних вод, збитки розраховуються за умови, що весь об'єм фільтрату, який утворився упродовж розрахункового періоду, надходить у підземні води, незалежно від того чи витікає частина фільтрату у вигляді поверхневого стоку.

У разі забруднення підземних вод фільтратом приймається, що кількість фільтрату, яка надійшла у підземні води за розрахунковий період, еквівалентна кількості фільтрату, що утворився за той же період, незалежно від того, що з урахуванням коефіцієнта фільтрації частина об'єму фільтрату перейде у підземні води за межами розрахункового періоду.

11.2. Розрахунок розміру відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок забруднення поверхневих вод фільтратом сміттєзвалищ та полігонів твердих побутових та промислових відходів, грн, здійснюється за формулою

(абзац перший пункту 11.2 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

$$Z_a = K_{\text{кат}} \times K_{\text{рп}} \times [(M_{\text{фi1}} \times \varnothing_{i1}) + (M_{\text{фi2}} \times \varnothing_{i2}) + \dots (M_{\text{фim}} \times \varnothing_{im})] \quad (30)$$

(абзац другий пункту 11.2 у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.06.2011 р. N 220)

де $K_{\text{кат}}$, $K_{\text{рп}}$ - показники, аналогічні використаним у формулі (24);

$M_{\text{фi}}$ - розраховується за формулою (28);

m - кількість забруднюючих речовин, що потрапили у поверхневий водний об'єкт з фільтратом;

(абзац п'ятий пункту 11.2 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

$\varnothing_i$ - визначається за формулою (13).

У разі забруднення фільтратом поверхневих вод (витік за межі полігона і стік його по рельєфу, незалежно від того, чи зафіксоване втікання фільтрату в поверхневий водний об'єкт) і за відсутності даних про забруднення підземних вод приймається, що кількість фільтрату, яка надійшла у поверхневі води за розрахунковий період, еквівалентна кількості фільтрату, що утворився за той же період.

11.3. У разі неможливості визначення характеру впливу сміттєзвалищ та полігонів на водні об'єкти збитки розраховуються за варіантом забруднення підземних вод (формула (27)).

У разі неможливості проведення комплексного дослідження хімічного складу фільтрату як сміттєзвалищ, так і полігонів твердих побутових та промислових відходів приймається середньо-статистичний вміст забруднюючих речовин у фільтраті згідно з додатком 11.

(абзац другий пункту 11.3 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.10.2015 р. N 367)

Додаток 1
до Методики
розрахунку
розмірів
відшкодування
збитків,
заподіяних
державі
внаслідок
порушення
законодавства
про охорону та
раціональне
використання
водних
ресурсів

**Питома маса нафти на 1 м² поверхні води при різному зовнішньому вигляді нафтової плівки
(М ПМ)**

№ з/ п	Зовнішні ознаки нафтової плівки	Маса нафти на 1 м ² поверхні води, г
1	Чиста водна поверхня без ознак опалесценції (відсутність ознак кольоровості при різних умовах освітлення)	0
2	Відсутність плівки і плям, окремі райдужні смуги, що спостерігаються при найбільш сприятливих умовах висвітлення і спокійному стані водної поверхні	0,1
3	Окремі плями і сірі плівки срібlistого нальоту на поверхні води, що спостерігаються при спокійному стані водної поверхні, поява перших ознак кольоровості	0,2
4	Плями і плівки з яскравими кольоровими смугами, що спостерігаються при слабких хвилях	0,4
5	Нафта у вигляді плям і плівки, що покриває значні ділянки поверхні води, що не розриваються хвилями, з переходом кольоровості до тьмяної мутно-коричневої	1,2
6	Поверхня води покрита суцільним шаром нафти, добре видимим на хвилях, кольоровість темна, темно-коричнева	2,4

до Методики
розрахунку
розмірів
відшкодування
збитків,
заподіяних
державі
внаслідок
порушення
законодавства
про охорону та
раціональне
використання
водних
ресурсів

Значення коефіцієнта $K_{\text{кат}}$, що враховує категорію водного об'єкта*

Категорія водного об'єкта	$K_{\text{кат}}$
Поверхневі водні об'єкти:	
господарсько-побутового використання	1,0
питного водокористування	1,4
Поверхневі водні об'єкти рибогосподарського використання:	
II категорії	1,6
I категорії	2,0
вищої категорії	2,5
Підземні води:	
питні та мінеральні	5,0
інші (промислові, технічні)	3,0

У разі скиду у водний об'єкт, який знаходиться у межах населеного пункту, коефіцієнт збільшується в 1,2 раза.

У разі скиду в озера, ставки та інші непроточні водні об'єкти коефіцієнт збільшується у 1,5 раза.

У разі якщо водний об'єкт або його ділянка у місці забруднення можуть бути віднесені до різних категорій, при розрахунку збитку використовується найбільший із можливих коефіцієнтів $K_{\text{кат}}$; при цьому усі вищезазначені умови збільшення коефіцієнта залишаються в силі.

до Методики
розрахунку
розмірів
відшкодування
збитків,
заподіяних
державі
внаслідок
порушення
законодавства
про охорону та
раціональне
використання
водних
ресурсів

Значення регіонального коефіцієнта дефіцитності водних ресурсів поверхневих вод К р

Області	К р
Закарпатська	1,00
Івано-Франківська	1,05
Чернівецька	1,06
Тернопільська	1,07
Волинська	1,10
Житомирська	1,10
Львівська	1,10
Сумська	1,10
Хмельницька	1,11
Рівненська	1,11
Чернігівська	1,11
Кіровоградська	1,13
Полтавська	1,15
Вінницька	1,17
Черкаська	1,17
Луганська	1,18
Харківська	1,19

Миколаївська	1,20
Київська	1,21
Автономна Республіка Крим	1,24
Одеська	1,26
Донецька	1,26
Дніпропетровська	1,28
Запорізька	1,28
Херсонська	1,30

Додаток 4
до Методики
розрахунку
розмірів
відшкодування
збитків,
заподіяних
державі
внаслідок
порушення
законодавства
про охорону та
раціональне
використання
водних
ресурсів

Значення коефіцієнта цінності морської акваторії К_ц

№ з/п	Райони моря, що примикають до Автономної Республіки Крим і приморських областей України	К _ц
1	Одеська	1,30
2	Миколаївська	1,26
3	Херсонська (Чорне і Азовське моря)	1,21
4	Запорізька	1,22
5	Донецька	1,20
6	Автономна Республіка Крим:	

західний берег	1,16
південний берег (Євпаторія - Феодосія)	1,21
східний берег	1,19

У разі скиду у водний об'єкт, який знаходиться у межах населеного пункту, коефіцієнт збільшується в 1,2 раза.

Додаток 5
до Методики
розрахунку
розмірів
відшкодування
збитків,
заподіяних
державі
внаслідок
порушення
законодавства
про охорону та
раціональне
використання
водних
ресурсів

Значення коефіцієнта К_я, що враховує якісну різноманітність морських вод

№ з/п	Райони моря, що примикають до Автономної Республіки Крим і приморських областей України	К _я
1	Одеська:	
	Вилкове - Затока	1,50
	Затока - Іллічівськ	1,24
	Іллічівськ - п. Южний	1,20
2	Миколаївська	1,22
3	Херсонська (Чорне і Азовське моря)	1,23
4	Запорізька	1,23
5	Донецька	1,23
6	Автономна Республіка Крим:	
	західний берег (до Євпаторії)	1,00

південний берег (від Євпаторії до Феодосії, не враховуючи акваторію Севастопольської бухти)	1,11
Севастопольська бухта	1,27
східний берег (від Феодосії)	1,19

Додаток 6
до Методики
розрахунку
розмірів
відшкодування
збитків,
заподіяних
державі
внаслідок
порушення
законодавства
про охорону та
раціональне
використання
водних
ресурсів

Значення коефіцієнта К Б, що враховує фактор батиметричних умов району забруднення

Відстань від берега, км	К Б
до 5	1,0
5,1 - 10	0,9
більше 10	0,8

Додаток 7
до Методики
розрахунку
розмірів
відшкодування
збитків,
заподіяних
державі
внаслідок
порушення
законодавства
про охорону та

раціональне
використання
водних
ресурсів

Значення коефіцієнта К д, що враховує вплив гідродинамічного фактора

Н з/ п	Райони морського узбережжя України	К д
1	від Вилкове до смт Затока	1,13
2	від смт Затока до Скадовська	1,15
3	від Скадовська до Чорноморського	1,13
4	від Чорноморського до Судака	1,00
5	від Судака до Керчі (включно)	1,13
6	Азовське узбережжя	1,15

Додаток 8
до Методики
розрахунку
розмірів
відшкодування
збитків,
заподіяних
державі
внаслідок
порушення
законодавства
про охорону та
раціональне
використання
водних
ресурсів

**Значення коефіцієнта К х, що характеризує ступінь забрудненості поверхні води відходами
або сміттям**

Зовнішній вигляд поверхні води	К х
Чиста водна поверхня, на відкритій акваторії площею 100 м ² є окремі невеликі плями дрібного сміття загальною площею не більше 0,01 м ²	1

На площі 100 м ² відкритої акваторії є окремі невеликі плями дрібного сміття загальною площею не більше 1 м ² , окремі предмети з розмірами у будь-якому напрямку не більше 25 см	2
На площі 100 м ² відкритої акваторії є окремі невеликі плями дрібного сміття площею не більше 2 м ² , окремі предмети з розмірами у будь-якому напрямку не більше 50 см	3
На площі 100 м ² відкритої акваторії є плями сміття загальною площею до 5 м ² , окремі предмети з розмірами не більше 1 м, скупчення сміття в кутах, тупиках і з навітряного боку причалу при ширині забрудненої смуги до 0,5 м	4
На площі 100 м ² відкритої акваторії є скупчення сміття загальною площею до 10 м ² , значна кількість предметів з розмірами до 1,5 м, скупчення сміття в кутах, тупиках і з навітряного боку причалу при ширині забрудненої смуги до 1 м	5
На площі 100 м ² відкритої акваторії є окремі невеликі плями дрібного сміття загальною площею більше 10 м ² . Крупні предмети з розмірами більш 1,5 м, скупчення сміття в кутах, тупиках і з навітряного боку причалу при ширині забрудненої смуги до 5 м	6

Додаток 9
до Методики
розрахунку
розмірів
відшкодування
збитків,
заподіяних
державі
внаслідок
порушення
законодавства
про охорону та
раціональне
використання
водних
ресурсів

Орієнтовні значення активної пористості водонасичених порід

Назва породи	Активна пористість
Гравелисто-галечні відкладення	0,28 - 0,30
Крупнозерністі піски	0,24 - 0,26
Різнзерністі піски	0,20 - 0,24

Дрібнозернисті піски	0,18 - 0,22
Тонкозернисті піски	0,15 - 0,19
Пилуваті та глинисті піски	0,05 - 0,15
Супіски	0,08 - 0,10
Суглинки	0,05 - 0,08
Тріщинуваті породи (крейда, вапняк, пісковик)	0,04 - 0,07

У разі відсутності характеристик конкретної водонасиченої породи для розрахунків беруть середні значення наведених інтервалів.

Додаток 10
до Методики
розрахунку
розмірів
відшкодування
збитків,
заподіяних
державі
внаслідок
порушення
законодавства
про охорону та
раціональне
використання
водних
ресурсів

Значення регіонального коефіцієнта дефіцитності підземних вод $K_{рп}$

Області	$K_{рп}$
Чернігівська	1,00
Харківська	1,04
Сумська	1,05
Полтавська	1,06
Волинська	1,07
Рівненська	1,08
Тернопільська	1,10
Черкаська	1,11

Дніпропетровська	1,13
Київська	1,13
Хмельницька	1,14
Вінницька	1,15
Запорізька	1,15
Івано-Франківська	1,15
Житомирська	1,18
Закарпатська	1,20
Херсонська	1,22
Львівська	1,23
Чернівецька	1,23
Донецька	1,34
Луганська	1,37
Автономна Республіка Крим	1,41
Одеська	1,43
Миколаївська	1,46
Кіровоградська	1,50

Додаток 11
до Методики
розрахунку
розмірів
відшкодування
збитків,
заподіяних
державі
внаслідок
порушення
законодавства
про охорону та
раціональне
використання
водних
ресурсів

**Середньостатистичний вміст забруднюючих речовин у фільтраті сміттєзвалищ і полігонів
твердих побутових відходів**

Показник	Концентрація, г/м ³	Показник	Концентрація, г/м ³
БСК ₅	1400	Сульфати	950
ХСК	1650	Нафтопродукти	250
Азот амонійний	620	Залізо	10
Азот нітритний	12,50	Свинець	0,15
Азот нітратний	1850	Хром VI	0,2
Хлориди	1200	Нікель	1,1
Феноли	4	Бор	22

Додаток 12
до Методики
розрахунку
розмірів
відшкодування
збитків,
заподіяних
державі
внаслідок
порушення
законодавства
про охорону та
раціональне
використання
водних
ресурсів

**Приклад визначення питомого економічного збитку (€ і) від забруднення водних ресурсів,
віднесеного до 1 тонни умовної забруднюючої речовини**

Додаток 12 виключено
(згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України
від 30 червня 2011 року N 220)
